

4. osztály

14. óra

1. a) Felelj a kérdésekre!

Kire mondjuk, hogy *házsártos*? .....

Milyen a *zsémbes* ember? .....

Mikor mondjuk valakire, hogy *jámbor lélek*? .....

Kiről mondjuk, hogy *tétovázik*? .....

Kiről állíthatjuk, hogy *felfuvalkodott*? .....

Ki a *falánk*? .....

Milyen ember az, aki *páváskodik*? .....

Kire mondjuk, hogy *üzlettárs*? .....

Hol emlegetik gyakran azt a szót, hogy *ellenfél*? .....

Kiről állíthatod: *ő a támaszom*? .....

b) Az *ellenfél* ugyanazt jelenti, mint az *ellenség*? .....

c) Milyen más szóval helyettesíthető az *ellenfél* szó? .....

2. Ragozd helyesen a zárójelben lévő szót!

Én a puha pázsiton ..... (feküdni). Te ..... a legjobb barátodra? (haragudni) Ő ..... a győzelemért. (megverekedni) Mi gyakran ..... (hibázni) Ti a szabad levegőn ..... (tornázni) Ők a nappaliban ..... (vacsorázni)

3. Utasíts! Változtasd meg a mondatokat a beszélő szándéka szerint!

Elfelejtetted, amit mondtam neked? .....

Összeállítottad a délutáni programot? .....

Felvettétek a filmet? .....

Elhiszitek a hallottakat? .....

4. Tollbamondás

.....

.....

.....

.....

.....

5. Keresd meg, hogy a jelentésnek (a kisbetűs szavaknak) megfelelő szó van-e a NAGYBETŰS szavak között! Ha van, **karikázd be** a jelentés (a kisbetűs szavak) sorszámát, ha nincs, **húzd át!**

<p>Lehet, hogy mind az öt számot át kell húzni. Lehet, hogy mindet be kell karikázni. Az is lehet, hogy egyet vagy néhányat kell bekarikázni, és a többit át kell húzni.</p>	<p>Példa:</p> <p>① 'földieper' ~~2~~ 'sorba ültetett fák' ③ 'kecsegtel' ~~4~~ 'otthonos berendezésű' ⑤ 'nő, akinek unokája van' IGÉR, AHOVA, KIVÁG, SZAMÓCA, NAGYANYA</p>
--	--

<p>1. 'valótlant motyog' 2. 'nem akar megválni tőle' 3. 'osztálya ügyeit intéző titkárnő' 4. 'ivással elfogyaszt' 5. 'valamilyen módon' ENGEM, JELENSÉG, KEZELÉS, TANULMÁNY, VALAHOGY</p>	<p>6. 'néha-néha' 7. 'a szavába vág' 8. 'első fogásként fogyasztott meleg étel' 9. 'hosszúnyakú, kérődző, afrikai állat' 10. 'nyelvtani szófaj' BEFEJEZ, NAPPAL, MEGNYUGTAT, NÉMET, HÓFEHÉR</p>
<p>11. 'arról a helyről' 12. 'fájdalom érződik' 13. 'tartósan változatlanul maradó' 14. 'hacsak az nem' 15. 'valaminek az igaz voltát igazolja' ÁLLANDÓ, BIZONYÍT, FÁJ, LEGFELJEBB, ONNAN</p>	<p>16. 'elhasznált és emiatt csökkent értékű' 17. 'a kilencedik hónap' 18. 'valahova bemegy, és ott ül' 19. 'fal síkjából kiugró, korláttal körülvett épületrész' 20. 'hosszú nyelű, ék alakú éles vasszerszám' BEÜL, ERKÉLY, FEJSZE, ÓCSKA, SZEPTEMBER</p>
<p>21. 'az emberiség fontos eseményeinek sora' 22. 'az év harmadik hónapja' 23. 'elől lévő helyre' 24. 'kétszer tíz' 25. 'telefonon megköszön, megállapodik' ELŐRE, HÚSZ, SZÉGYELL, TÖRTÉNELEM, VÉGIG</p>	

6. A felsorolt **szavak** felhasználásával alkoss meghatározásokat, és a **kapott** mondatokat írd a pontsorokra! Nem létező élőlények kitalált nevéhez rendeld hozzá a tulajdonságokat! **A zárójelben lévő szavakat** a mondat megfogalmazásakor figyelembe kell venni, **de nem kell bemásolni a mondatba.**

Például:

LÉB **állat**; gerinces, emlős, rágcsáló

A léb gerinces, emlős és rágcsáló állat.

BÉK **rágcsáló**; (az évszaktól függően) rozsdá, fehér vagy zöldes színű

.....

KÉD **hal**; pikkelyes, (de különböző színűek lehetnek) zöld, arany, barna

.....

RÉB **lepke**; (egyeseeknek) rágószerve van, (másoknak) szipókája, (de ettől függetlenül lehetnek) éjjeliek vagy nappaliak

.....

.....

7. Tulajdonnevek helyesírása Karikázd be a tulajdonnevek helyes alakját!

Mátyás király	Mátyás Király	Mátyáskirály
Cili cicus	Cili Cicus	Cilicicus
Tej Út	Tej út	Tejút
Nemzeti Múzeum	Nemzeti múzeum	Nemzetimúzeum
Város liget	Város-liget	Városliget
Bükk fennsík	Bükk-fennsík	Bükkfennsík
Esti hírlap	Esti-hírlap	Esti Hírlap
Kincskereső kisködmön	Kincskeresőkisködmön	Kincskereső Kisködmön

8.

Védett madarak

A holló
 Történelmünkben is jól ismert madár. Mátyás király címerállata. Szilágyi Örsébet levelét ez a madár vitte rabságban tartott fiához. Tollazata fekete-szürke. A varjúfélék közé tartozik. Fák tetején él és költ. A tojó foglalkozik a fiókákkal, a hím eteti őket. Rovarokat, apró emlősöket, gyíkokat, kétéltűeket fogyaszt, de az inséges téli hónapokban megeszi a fagyott magokat és ráfanyalodik az elhullott állatok húsára is. Télen-nyáron nálunk lakik. Mióta védetté nyilvánították, nő a hollók száma.

A sárgarigó
 A tojó és a fiatalok zöldessárgák, a hím pedig olyan, mint egy ékszerdoboz. Gyönyörű színei miatt hívják ezt a madarat aranyálinkónak is. Május elején jön hozzánk, „huncut a bíró” énekéről lehet felismerni. Ha márciusban hallasz ilyet, az a seregély torkából származik, ő utánozza a rigót. Emberszerető madár, a tanyák, gyümölcsösök közelében él. A fák ágaira alulról szövi a fészket. Nagyon hasznos, mert a hernyókat, cserebogarakat pusztítja. Ősszel a Földközi-tenger vidékére költözik.

A kanalasgém
 Hosszú csőrű, hosszú lábú nagy vízimadár. Valamivel kisebb a gólyánál. Jellegzetessége a lapos, széles csőrvége. Ezzel szűri ki a vízből a táplálékát. Vízi rovarokat, csigákat, piócákat, békalárvákat, apró halakat eszik. A Hortobágy halastavaiban, sekély vizeiben méltóságteljesen lépked. Ősszel továbbrepül a Földközi-tenger melegebb vidékeire.

Védett madaraink kislexikona

1.

Töltsd ki a táblázatot a szövegek és a képek segítségével!
 Nézz utána a hiányzó adatoknak, és egészítsd ki a táblázatot!

	Holló	Sárgarigó	Kanalasgém
Milyen a külseje?			
Hol él?			
Mivel táplálkozik?			
Hol telel?			

2.

Húzd alá a kérdésekre a választ a szövegben!

*Hogyan nevelik a fiókákat a hollók?
 Mi a másik neve a sárgarigónak? Miért hívják így?
 Mire szolgál a kanalasgém lapos, széles csőrvége?*

3.

Következtess, miért védettek ezek a madarak! Írd le a véleményed!
